

LANERAKO ESKUBIDEA: ZER EGIN DAITEKE EUSKAL EREMUTIK?

**THE RIGHT TO WORK: WHAT CAN WE DO FROM
THE BASQUE COUNTRY?**

**DERECHO AL TRABAJO: ¿QUÉ SE PUEDE HACER DESDE
EL ÁMBITO VASCO?**

As a Working Paper, it doesn't reflect any institutional position or opinion neither of EKAI Center, nor of its sponsors or supporting entities
EKAI Center seeks to do business with companies or governments covered in its reports. Readers should be aware that we may have a conflict of interest that could affect the objectivity of this report. Investors should consider this report as only a single factor in making their investment decision.

1. Lanerako eskubideaz ari garenean, mailakatze instituzionalak ezartzen dituen eskumen banaketak zaildu egiten du borondatea izanda ere, une honetan gertueneko aginte lekuetatik (eta ondorioz erregulazio egokiena egin dezaketenetatik) eskubide honen garatze integral bat egitea.

2. Garatze integral honek hainbat alderdi jaso beharko lituzke bere baitan, eta gutxienez honakoak:

- a. Lan araudia, bere garapena eta exekuzioa
- b. Enplegu araudia, bere garapena eta exekuzioa, baldin eta lan arauditik ateratzen den adar modura hartzen badugu. Beronen baitan enplegu politika aktiboak eta pasiboak
- c. Gizarte segurantza araudia, bere garapena eta exekuzioa
- d. Enplegu politikak, aktiboez apartekoak, hala nola, autoenpleguaren sustapena, ekintzailetasuna, gizarte ekonomia, lan bitartekaritza...
- e. Zerga politika
- f. Sustapen ekonomikoa
- g. Hezkuntza eta trebakuntza politikak
- h. Administrazioen jarduera ekonomikoa
- i. Administrazioen zerbitzu politika
- j. Udal eta foru instituzioen antolaketa

3. Enplegu politikak bere garaian ezarri ziren edukietara bideratzeak esan nahi du lanerako eskubideak independentzia handiagoa eduki behar duela beste zenbait politiketatik, hau da, beste politika batzuen menpeko ezin dela izan (adibidez garapen ekonomikoaren menpeko), lanaren alderdi kuantitatiboa aintzat hartu behar duela (enplegu osorantz jo), baina baita kualitatiboa ere (enplegu duina, eta testuinguru sozial bakoitzerako bizibidea emango diona

langileari eta bere familiari). Aurreko puntuan aipatu ditugun item horiek, baita beste batzuk ere, lanerako eskubidearen konfigurazioan eragin nabarmena dute.

4. Banaka aletuko ditugun arren, egia da nahi izanda ere euskal eremutik lanerako eskubidea edukiz janzteko muga handiak audela aipatu ditugun terminoetan (nazioarteko araudiak eta Espainiako Konstituzioak ezarritako terminoak gainera). Bigarren puntuan zerrendatutako hauetatik lehenak (a, b eta c puntuak) ez dira euskal eremuko administrazioen eskumenekoak, baina lanerako eskubidearen edukiak ezartzerakoan eskubide honen muina osatzen dute, batez ere lan harremanen arloan, kontratazio moduenean, harreman kolektiboenean, fleximalgutasun neurrietan, lanaren segmentazioaren aurkako borrokan eta abar. Honela, Estatuaren esku dauden eskumenen artean Lan Zuzenbidearen araubide guztia dagoenez (legeak eta beraien garatzea), oso zaila da lanerako eskubidearen kontra doan lanaren segmentazioa, eta ondorioz, lanaren prekarizazioa etetea. Zentzu berean, Euskal Herriko lan harremanei dagokienez, negozioazio kolektiboaren eredu ezartzerakoan Estatuak arauen bidez eragozpenak ezartzen diren neurrian (ultraaktibitatearen kontrako neurriak, eta oro har enpresariaren posizioa langileenaren aurrean indartzen duten neurriak), euskal eremuan lanerako eskubideari nahikotasunera iristeko moduko edukiak ematea izugarri zaila bihurtzen da. Hala eta guztiz ere bide horretan hainbat pauso eman daitezke aipatutako mugak. Alegia, dauden tresna urriak erabiltzeko aukera badago lanerako eskubideari eduki hobeak emateko.

5. Honela ba, working paper honetan euskal esparruko eskumen maila ezberdinek lanerako

As a Working Paper, it doesn't reflect any institutional position or opinion neither of EKAi Center, nor of its sponsors or supporting entities

EKAi Center seeks to do business with companies or governments covered in its reports. Readers should be aware that we may have a conflict of interest that could affect the objectivity of this report. Investors should consider this report as only a single factor in making their investment decision.

eskubideari egin diezaioketen ekarpena jorratu nahi da.

6. Lan araudiarengan eragiteko gaitasun faltari dagokionez, politika aktiboen gaia dugu. Berriki EAeko administrazio autonomikoari transferituzionez, politika hauek lanerako eskubidearen mesedetan modu eraginkorrean jarri aurretik, berauen orain arteko efizientzia neurtzeko behar gorria dago. Gainera, eta hori horrela izanda ere, mundu mailako (edo nahiago bada Europako) esperientzia aurreratuenak begiratuta eraginkortasuna erakutsi duten esperientziak eragile sozialen arteko elkarlan kultura izan dute batetik (konfrontazioa ere baztertu gabe), baita behar besteko aurrekontuak, kotizazio sozialetatik jasotakoak besteak beste. Administrazio autonomikoak politika aktiboen ardura baldin badu ere, berau finantzatzeko neurriak hartzerakoan une honetan zailtasunak ditu, izan ere Gizarte Segurantzaren erregimen ekonomikoaren gaineko eskumenen transferentziarik oraingoz ez baita egin. Edonola ere, eta aurretik aipatu dugun bezala, politikon orain arteko ibilbidearen ebaluazio batetik abiatu behar da, eta beharrak zeintzuk diren argitu modu egokiagoan gestionatu ahal izateko.

7. Politika hauetako funtsezko gai modura gainera, administrazio autonomikoak eragile sozialen arteko kontsentsua bilatu beharko luke politika hauek eragina handitu dezaten. Elkarlan honetarako aintzat hartu behar dira bestelako politikek eduki dezaketen funtzio erraztailea, adibidez sustapen ekonomikoko neurriak.

8. Zerga politikari dagokionez, gizarte segurantzaren neurriez gain, politika hau enplegu politika aktiboen finantzazioa aintzat hartzeko modukoa izan beharko da. Zentzu honetan, enpresen zergapetzean egon izan diren hobarien gaineko sistema oro har errebisatzea komenigarria da

baldin eta hainbestetan aipatu dugun eraginkortasun hori lortuko baldin bada.

9. Enpleguaren sustapen politikak maila administratibo guztietan kokatzen dira. Aipatu izan da horrek bikoizketak sortzen dituela, baina sustapen zeregin hauei begiratzekoan bikoizketei begiratzea gai formal huts bati erreparatzea baino ez da, eta maila administratibo guztien arteko elkarlana bultzatzea eragozten du. Izan ere, maila guztietan dago eragiteko gaitasuna, enpleguaren ezaugarri lokalak duten garrantzia eta azpiegitura esleitzeko goragoko administrazioek duten ahalmen ekonomikoa konbinatuz. Euskal Herriko administrazioetatik egin daitekeen ekarpenetako bat beraz eskumen mailen arteko koordinazioa da bakoitzak bere eskumenen zaintza estua egin beharrean.

10. Sustapen ekonomikoko politikei dagokienez, lanerako eskubidearen alderdi kuantitatiboa eta kualitatiboa indartzeko garrantzitsua da produktibitatea areagotzea. Produktibitatea areagotuta, enplegu gehiago eta langileen baldintzetan hobekuntza gauzatuko dira. Sustapen politika hau garatzen duten lerro gehientsuenen eskumena (ikerketak, berrikuntza teknologikoa eta teknologikoa ez dena, nazioartekotzea, lehiakortasun industrialak, industria ordenazioak), gobernu autonomikoenak dira.

11. Jauzi egingo dugu administrazioen enpleguarekiko lotura duten politikek kanpora, izan ere lanerako eskubidearengan erakarmen indarra duten hainbat praktika izan ditzakete gobernu, foru aldundi eta udalek. Baieztapen honek gainera are indar handiagoa du une honetan, izan ere, toki administrazioen legediaren gainean iragarri berri den aldaketak, hainbat zeregin lokal foru aldundien edo foru gobernuaren esku utzi baititzake, eta erakundeok

As a Working Paper, it doesn't reflect any institutional position or opinion neither of EKAi Center, nor of its sponsors or supporting entities

EKAi Center seeks to do business with companies or governments covered in its reports. Readers should be aware that we may have a conflict of interest that could affect the objectivity of this report. Investors should consider this report as only a single factor in making their investment decision.

beren barne egituren bidez gauzatzeko ahalmenik izango ez dutenez, kanpo kontrataziora joko dute. Zentzu honetan, nolabaiteko zerbitzu publikoen gestioaren pribatizazioan pauso bat gehiago emango da.

12.Honek administrazioen kontratazio politikaren gainean hausnarketa egitera garamatza, batez ere beronek duen enplegu loturarengana. Zerbitzuen kanporatzea lanerako eskubidearen ikuspegitik administrazioaren erantzukizunen arintze bat ekarri izan du, baita lan kostuen aurrezte bat ere. Egia da bestalde une honetan kanporatutako gestio hori, eta ondorioz, baita kanporatutako langile horiek (atzera berriro) barneratzeko aukerarik ez dagoela. Dena dela, kontratazio politika hauek eredugarri izateko gaitasuna badute, eta aurreragoko eremu pribaturako zenbait eskakizun egiteko bidea eman dezakete. Horretarako beharrezkoa da kontratazio publikoan prezioari begiratzeaz gain, lanerako eskubideari, eta batez ere bere izaera kualitatiboari (lanaren duintasunari eta gure testuinguruan bizibide iturri izateko nahikotasunari) ere arreta berezia jartzea.

13.Batetik beraz zerbitzu publikoak kontratatzerakoan alderdi ekonomikoa lehenetsi beharrean, izaera sozialeko ezaugarriak ere aintzat hartu behar dira.

14.Baina bestalde oso garrantzitsua da baita ere zerbitzu publikoen gestioa ez diren bestelako kontratazioetan (obra publikoan esate baterako) lanerako eskubidearen gaineko kontsiderazioak ere jasotzea, batez ere lanaren kalitate aldetik. Honela lanaren erregulazioa baino harantzago, eredugarritasuna eta gizarte presioa areagotzeko gaitasuna dute administrazio guztiek.

As a Working Paper, it doesn't reflect any institutional position or opinion neither of EKAI Center, nor of its sponsors or supporting entities

EKAI Center seeks to do business with companies or governments covered in its reports. Readers should be aware that we may have a conflict of interest that could affect the objectivity of this report. Investors should consider this report as only a single factor in making their investment decision.